

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Տարեկան 8 ֆր.
Վեցամսեայ 4 ֆր.

ԱՐՏԱՆԱԶԱՆ

Տարեկան 10 ֆր.
Վեցամսեայ 5 ֆր.

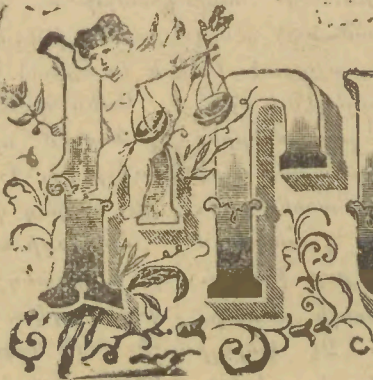
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. Տօլ.
Վեցամսեայ 1. Տօլ.

ԿԱՆԻՍԻԿ

ԽԱՆՈՒՑՄԱՆ ՏՈՂԸ

20 ՄԵՆ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐ

rev. Pere G. Kalemkarian
tengasce № 4
Vienne

ՀԱՍՑԷ
Rédaction du Journal
«Ira vounk»
Varna
«АКЦИЯ НА
Вѣстникъ»
«Нравуникъ»
Варна

Իրոշխիշք եւ չեն
տրոշիր

ՇԵՏԱԿԻ ԽՈՐՀԻՆԲ, ՇԵՏԱԿԻ ԽՈՐՀԻՆԲ

Ընդհանուր հայ մամուլը զբաղեցնող ամենահարատապ և մտալից հարցերէն մին է այսօր եկեղեցիներու մէջ յեղափոխական գումարամեներ և միթիւններ սարքելու խնդիրը, որ օրէ օր մեծ համամտութիւն ստանալով կը բռնկեցնէ կիրքերը, նոր հոսանքներ կոտորէ և զաղափարական մտքերը հրդեհելու նորանոր բնոյթներ ու երևոյթներ ցոյց կուտայ Յեղափոխական միթիւններու և հրապարակաստութիւններու առաւելագոյն օգտակարութիւնը մանաւանդ մեզի պէս յետաձգող կարօտ ժողովուրդի մը չենք ժել տեր սակայն կ'ոյ տեսակէտ մը որ չիթոյլագրեր երբեք յեղափոխական պրօպանդան աղօթատեղիներու բնմէն, ժամանակ մը, այսինքն թուրքիոյ սահմանադրութեան վերածնունդ օրերուն, երբ տակաւին յեղափոխական կազմակերպութիւններու հրապարակալարերը, յարան, ալահ և այլ կրթական ձեռնմխելի հաստատութիւններ կը պակսէին, ներքին էր մասամբ թոյլ տալ և բաց թողուլ եկեղեցիի ղեկերը զարգացիրաց մտքերու առջեւ, թարմ պահելու յեղափոխական գաղափարը և համոզումը զարկ մը տալու բոլոր անոնց, որոնք կոյր աչքով և առանց ակնոցի կուզէին նայիլ և թերահաւատ մտքով վերաբերուիլ օգտաշատ և կրթատու յեղափոխական միտքը Սակայն այսօր երբ գրեթէ ամեն կազմակերպութիւն և կողակերպութեան ամեն մի շրջանակ իր յաճախավարն ունի կամ կրնայ ունենալ, տեղի տալու չէ եկեղեցիներու մէջ հրապարակ օխօսութեանց, քանի որ ամեն հայ գետէ թէ այդ հրապարակաստութիւնները որքան ալ օգտակար և կենսատու, ըսենք դժբաղտաբար, տեղի տուած են միշտ բուն զէճերու, ընդդիմաստութեանց և եթէ չենք օխալիր, կռիւներու և հայհոյութեանց:

Գաղափարի տարբերութիւնը մեծ ազդեցութիւն տեսնուի

բաղխումներու տեղի տալու աղիտարեր տխուր բնոյթն ունի շատ յաճախ գոնէ շրջահայեաց յեղափոխական տարրը բարեխղճօրէն համաձայնելու է սա տեսակէտին: Եւ մեր եկեղեցիները, որ անհուն երկիր զածութեամբ աղօթելու և երկրպագելու միայն տրամադրելի են, զերծ պէտքէ ըլլան կուտալարեր ըլլալէ: Չարքաստիկ պարագանք կը հարկադրուին խոստովանիլ և յայտնել թէ, անշուշտ, «կըլլայ-չըլլայ» արական այս արգահատելի մեղադրանքները տեղի պիտի չտրուէր, եթէ յեղափոխական շարքերը լոկ անկեղծներէ խտացած ու կազմուած ըլլային: Անկեղծօրէն խորհող և մարդկօրէն տրամաբանող յեղափոխ զեկավար մը պէտք էր անսաստել և լռեցնելով թուժա ու պատենչ կանգնել միջակութիւններու ու ստորագանքներու առջեւ, որոնք ահեղաճղճիմ ու իուստտ հոգեբանութեամբ անուանարկելու և արատելու կը յանդգնին այսպիսի գնահատելի անհաւորութիւններ որոնք Ազգի մը կամ ժողովուրդի մը ընտրելի ներկայացուցիչները ըլլալու բարձր ու վսեմ կոչումը կրնան ունենալ:

Առանց այլ և այլի համեստութիւնը ունենանք խոստովանելու որ յեղափոխական շարքերու մաքրագործումը աւելի պիտի նպաստէ ու ճշդէ եկեղեցիներու մէջ հրապարակաստութեան տարածումը կամ չըլլայ:

Անմօռաւանի մեծ ծառայութիւն մը մատուցած կըլլանք սա փոփոխ պարագանքներուն եթէ առանց անհատական կիրքերէ մղուելու հանրային մտքերը պղտորելու նախ ու փորձուելու, չիտակ խոհինք և չիտակ խօսինք, այս է օրուան պահանջը:

Կարսպետ Պ. Փիլիպպոսեան
28 Յունիս Պապատաղ

ԱԶԳԱՅԻՆ

—Ազգ. երեսփ. ժողովը իր վերջին նիստին մէջ վերջապէս վճռեց եկեղեցիներու մէջ քաղաքական միթիւններ և կուսակցա

կան բանախօսութիւններ ընել-չընելու խնդիրը, որոշելով 15 ձայնի դէմ 51 ձայնով վեհ. կաթողիկոսի կոնդակը գործադրութեան դնելու համար վերադարձնել վարչութեան:

—Մանիսայի մէջ (իզմիրի գաւառ) հայ դրամաշրթներէ բաղկացած խմբակի մը օձիքը ձեռք ձգուած է: Կատարուելու վրայ եղող քննութիւնները երեւան պիտի հանեն թէ այս խմբակի անդամները ինչ հաշգամանք ունին:

—Զիւլաւնիոյ առաջնորդ ընտրուեցաւ Ա. Թրիանուպոլսոյ Առաջնորդ Ինճէեան վարդապետը, որ թէ և նորընծայ մը կը համարուի, բայց իր ստացած բարձր կրթութեամբ և ուղղամտութեամբ կոչուած ըլլալ կը թուի մեր եկեղեցական դասուբարձր աստիճաններուն Այս մարդն էր որ մեր կարգ մը ընկերակարական թերթերէ այսպիսիքցաւ փաստաբանութիւնը ձգելով վարդապետ լալուն համար: Անոնք կատեղեցան օրէնսգէտ և համալսարանական անձի մը կղերականութեան մէջ մտնելուն համար:

—Զմիւռնիոյ մէջ Վառմանի առաջնորդութեամբ դաշնակցականներու կատարած վերջին խայտառակութիւնները պատճառ եղած են որ ժողովուրդը հակակուսակցական կազմակերպութեան մը ծնունդ տուի և «ակն ընդ ական» զրուիման հետեւի: Կասկած կայ որ այդ տեսակ կազմակերպութիւններու ընդ տեղեր ալ գոյութիւն առնեն: Սա ուրախալի է որ նոյն քաղաքին մէջ կազմուած է հայ Սահմանադիր Ռամկավար կուսակցութեան ակումբ մը, որուն անդամակցած են 300է աւելի չմիւռնիացիներ: Այս կուսակցութիւնը իր լուրջ և ազգային ուղղութեամբ յուսալի է որ հակակուսակցականաց խռովայող ընթացքը և պէտքը անդալի դարձնէ հակակուսակցական տարրեր կազմակերպութեան մը:

—Բարեզի հայ եկեղեցւոյն հոգաբարձութիւնը վերակազմուած է ատենապետութեամբ Տիար Եղեռեանի:

—Տէր Մուշեղ եպիսկոպոս Եգիպտոսէն Եւրոպա անցած ըլլալով, անցեալ շաբթու Բարիդի եկեղեցիին մէջ պատարագած և քարոզած է:

—Անգլիոյ թագաւորը իր դեսպանին միջոցաւ շնորհակալութիւն յայտնած է Ս. Պատրիարքին, հայ ազգին կողմէ եղած վշտակցական և համակ

րական արտայայտութեանց առթիւ: —Տ. Մինաս Չէրազի և Տ. Յովհաննէս Շահնազարի վերջին անգամ Պոսէն Եւրոպա տեղափոխուելուն առթիւ ցաւ կը յայտնէ Մեակն ալ, դիտելով թէ ոչ հայ ժողովուրդը և ոչ ալ Օսմ. կառավարութիւնը կարողացան գնահատել այդ երկու շիտակ և օգտակար գործիչները, որոնք իրենց փորձառութեամբ, անցեալով և հմտութեամբ մեծապէս կարող էին օգտակար լինել թէ պետութեան և թէ հայ ժողովուրդին:

—Ս. Պատրիարքը այցելած ըլլալով Հայ-հունականաց նորընտիր Պատրիարք Թէրզեան Ս. Ի, սրբալիք տեսակցութիւն մ'առնեցած են: Իսրեան Սրբազան շնորհակալութիւն յայտնած է Կրկնիոյ աղէտին տառն թէրզեանը ցոյց տուած համբաւի գործունէութեանը և կորուի պաշտպանութեանը համար: Թէրզեան Սրբազան խոստացած է անկէ յետոյ ալ իբրեւ Պատրիարք աւելին ընել ազգին մէջ համբաւալութիւնը զօրացնել համար: Նոյնը կը սպասուի արդէն Բողոքականաց Ազգապետութեան: Եւ յուսալի է որ գէթ այսուհետեւ, հայ ազգին երեք հաստածները զարգացման, յառաջադիմութեան և ինքնապաշտպանութեան շարունակելու մէջ իրարու աջակից ու նեցուկ ըլլան և ի բաց վանեց զաւանական ճշմարտ հաշիւները ու նկատումները և կարեւորութիւն չտան օտար թեւադրանքներուն, որոնք ցարդ ազգային միութեան մէջ խրամատ բանալէ զատ օգուտ չեն տուած:

—Իրովլանդիայի (Ամերիկա) տեղւոյն մաս մը ազգայիններու կողմէ կառաւարկուի որ Ազգային Իշխանութեան դէմ կուտող Դաշնակցական կազմակերպութեան դէմ հանուի ուրիշ կազմակերպութիւն մը, որ ազգին ողջմտութեանը բղխած ըլլայ և նպատակ ունենայ ծայրայեղութիւններու և ապօրինութիւններու դէմ մաքառելու: Այս առաջարկը բերողներուն մասնաւոր կընենք Սահմանադիր Ռամկավար կազմակերպութիւնը, որ արդէն բուն վերակազմուել, Արմէնական և Միւլթեանկան Կազմակերպութեանց բարեփոխելու խտացումն է և որ իր լուրջ ու ազգային ուղղութեամբ և ծրագրով ծայրայեղութիւնները չափաւորելու կոչուած ազգային-քաղաքական միակ կազմակերպութիւնն է:

—Արմէնեան թատերական խումբը քանի մը օրէ ի վեր Վառնա հասած է: Յաւալի է որ հինգշաբթի դէշեր իր առաջին ներկայացումը դատարկ սրահի մը մէջ տալ հարկադրուեցաւ:

—Էլմիւսնի թանգարանը կողովութեան նպատակաւ Մայր Տաճարին մէջ դիշերը գոլեր մտած են, բայց չեն յաւաքուած կղպանքներէ մին կոտորել: Այս առթիւ բռնուած է վանքին պահապանը:

1) Իբրև թե «Անցյուրդ»-ը զիտ ծանու
ած է Պօթուշան: 2) Կը յաջորդիմ Պօ
ուշանի շահարկը պաշտօնը ձեռք ձր
ել: 3) Նոն հասնիկէս ետքը աւելի չա
տրիկը պաշտօնի շտ կառնեմ Սկրտիկ
նոր հետ գաղտնի կը բանակցիմ:

հան փոխադրուելու: 4) Իմ տեղս ձրի չի լքելու համար վարչապետ քահանայնքին միտն հետ կը համաձայնիմ: 5) Գր. Թաշճեանը կը թելադրեմ որ Գոհադանցա գրէ որ անկէ անցնելուս զիս վար դնեն, իրեն աւելի չհամարեմ: 6) Պգ թուշանի Հոգաբարձութիւնը իմ քառութիւններուս անտալով 8. Աքիստըմ թորոսեանը ետ կը դարձնէ և անով, որպէսզի ես իմ համաձայնած քահանայս յաջողցնեմ հաստատել: —

Պատասխան. — Հակոբակի անոր որ յօգուածի ամբողջութիւնը բացի գործաշին կրկնութիւնը ոչինչ կը պարունակէ զիս հարուածելու կամ վարկաբեկելու հաւանութեան մէջ, բայց ահաւասիկ ճակատաբաց կը յայտարարեմ:

1) Ես միտքէ անցնեցած չեմ արտասանման երթալ, կրօն ժողովը ինքը կանչած, հրամայած ու զրկած է գիտ. վկայ կրօն. ժողովը: 2) Բացարձակ սուտ է «Անցորդի» պէս շրջմովիներու հանգիւյսով ըլլալ Պոթուշանի մէջ: — Եթէ այդ մարդ է, թող բուն անունով երևան գայ: 3) Հակառակ Պոթուշանի Հոգաբարձութեան պահանջին որ պայմանաւորուած մնամ, միշտ «առժամանակեայ» եղած եմ հոն իրեն հիւր և Սեկանդրի Թաղականութիւնը պաշտօնապէս ինք գիտած է ինձ և համութիւնս ասած: — Վկայ Պոթուշանի Սեկանդրի Հոգաբարձութիւնները:

4) Թող ցոյց տայ վառնացի քահանայ որուն հետ համաձայնելով տեղս հաստատել աշխատած ըլլամ: 5) Թող չըլլայ կողմ և խառն տեսնելու կամ իմաւելու համար թէ Գոհադանցա վար դրուելու համար, գոնէ ճամբորդութեան առիթով պէտք տեսայ այդ կողմէն երթալու: 6) Պատրիարքարանը ունի իրազօրութիւնը հարցընելու և իմանալու Պոթուշանի Հոգաբարձութեան թէ ինչ է ինչը մը իսկ ըսած, կամ զիջած եմ ըսելու իմ կողմէն ո՛ր և է յաջորդի, կամ ամբաստանութիւն ըրած ըլլամ 8. Սքիստըմի մասին, զոր երբէք ճանչցած չեմ:

Ահաւասիկ հրապարակաւ հարց՝ կը դնեմ զիս վառնացի «Անցորդին» եթէ մէկ կրամ յանցանք կամ գրեւորութիւն կարենայ, հաստատել մէկ թօս տուգանք-բարոյապէս ու նրախապէս-կրեւելու պատրաստ եմ, հակառակ պարագային իր սողունային զրպարտութիւնները նողկանքով իրեն կը վերադարձնեմ:

ԿԱՐԱՊԵՏ ՔԷՆՅ. ԹՈՒՆՄԱՆԵԱՆ

ՏԵՂԵԱՎԳԻՐ ՀՈՂԱՅԻՆ ԽՆԴՐՈՅՆ

Ամենապատիւ Սրբազան Հայր. Հոգային Յանձնաժողովս իր 1910 Մարտ 23-ի տեղեկագրովն հոգային հարցն իր բոլոր գոյներով Պատկ. Բաղաժ. Ժողովիդ ներկայացնելով՝ պատրաստակամութիւն յայտնած էր բոլոր ապօրէն ու բռնի եղանակաւ Հայոցս ազգային ու անհատական գրաւեալ հողերն ու կալուածները միօրինակ ցուցակներով պատկերել ու մատուցանել Ձեզ: Ըստ Ժողովիդ առաջարկին՝ Առաջնորդներէ հասած հարկաւոր տեղեկագրերէ քաղելով (ի ձեռն Պատկ. Բաղաժարանէդ մեր տրամադրութեան տակ գրուած երկու գրադրներու) պատրաստուեցաւ տարաբախտ 32 սանձագներու հուլիսն ու կալուածային աւելի քան 7000 զրկուներն 193 մեծադիր ցուցակներով յորս նշանակուած են անիրաւեալ հողի կամ կալ-

դուածի սանձագը. գաղան, զիւղը կամ քաղաքը, սեփականատիրոջ անունը, կալուածի տեսակը, տարածութիւնը, կալուածագիր ունենալը թէ ո՛չ, արժէքն եթէ աւուած է, գրաւման եղանակն ու թուականը. գրաւողին անունն և այլ ծանօթութիւններ խնդրոյն հանգամանաց մասին: Ապա այս մանրամասն ցուցակներու ամփոփմամբ պատրաստեցինք տեղեկագրի ձեւով հետեւալ չորս տեսակերը:

Ա. Տեսքը գրաւեալ սրբավայրերու և ազգապատկան կալուածներու յատուկ է, յորում ցուցակարգեալ են գրաւեալ 13 վանքերն (յորոց ոմանք իրենց կալուածներով), 27 եկեղեցիները, 16 գերեզմանատուներն և 81 ազգապատկան մեծ ու փոքր կալուածները: Ասոնց մի մասը դատարանի յանձնուած է ազգ. իշխանութեանց կողմէ: Մեր տեղեկագրին մէջ նշանակուած է անոնց դատական վիճակը:

Բ. Տեսքը մասնաւորաց՝ գրաւեալ կարեւոր կալուածոց ցուցակները կ'պարունակէ: Կարեւոր կալուած կ'անուանենք 100 ոսկիէ աւելի արժէք ունեցող հողերը կամ կալուածները: և կամ երբ արժէք նշանակուած չէ 100 տէօնիւմէ վեր փարածութիւն ունեցող հողերը: Աստ ևս դատի տակ գտնուածներու մասին ծանօթութիւնք տրուած են:

Գ. Տեսքը կ'պարունակէ Հայ հասարակութեան վերաբերեալ գրաւեալ կալուածոց ցանկը: Աստ ցուցակագրուած են նաև մէկ գիւղի մէջ տասնէ աւելի սեփականատէրերու (առանձին առանձին 100 ոսկիէ նուազ արժէքով կամ 100 տէօնիւմէ պակաս արածութեամբ, պատկանեալ հողերն) ըրք միևնոյն բունաւորի կողմէ հաւաքաբար գրաւեալ են: Առած ենք տէրերութիւն և բունաւորի անունը, մանրամասնութեանց համար մեր ցուցակաց զրկելով:

Այս երեք դասակարգի վերաբերեալ գրաւեալ հողերու 90% քափուները դեռ իրենց բուն սեփականատէրերու ձեռքն են, և անոնց հասոյթները թէև բունաւորք կ'առնեն՝ սակայն տուրքերն Հայերը կ'վճարեն:

Դ. Տեսքը կ'պարունակէ 1890է ետք տեղի ունեցած հետեւեալ զրկումները:

1. Տուրքի փոխարէն կառավարութեան կողմէ հողի ու կալուածներու գրաւումները:

2. Պարտուց փոխարէն երկրագործական Պանքային կողմէ եղած գրաւումները:

3. Աննշան պարտուց փոխարէն և զած արժէքաւոր գրաւումները:

4. Պարտուց փոխարէն առանց օրինական ձեւակերպութեանց կատարուած գրաւումները:

Վերջապէս, աստ նշանակեցինք նաև:

5. 1890էն առաջ այս դասակարգութեան վերաբերող կարեւոր և աչքառու անիրաւութիւնները:

Սրբաբաւ, այս Դ. Տեսքի պարունակած գրաւումներն կորսուած կրնան համարուիլ, սակայն անոնց մէջ այն պիտի բացարձակ անիրաւութիւններ կան որոնց ո՛չ անցած ժամանակն և ո՛չ ալ օտիպման ու սպառնալիքի տակ առած օրինական ձեւ կրնան նուիրու գործուիլ: Իբր օրինակ այսպիսի գրաւումաց մէջ կ'ընդգրկու հետեւեալ երկու գրաւումները:

Ա. — Տիրապէթի Սելվան գաղայի մէջ Սալքաճանի Մկրտի 64 տէօնիւմ և 300 լիւրս արժողութեամբ մէկ արտին 800 զշ. ի փոխարէն Սաալքա պէն կողմէ գրաւումը:

Բ. — Մշոյ Վարդօ գաղայի Ալակէօզ գիւղէն Բարսեղ և Յաջեան Ըվէթեանի և Գրիգոր Աղաճանեանի 200 լիւրս արժողութեամբ 10 արտերուն և 3 շէն-

քերու և մարգերու գրաւումը 15 լիւրս իր երաշխաւորութեան փոխարէն տեղւոյն ցեղապետները իմալի աղայի և Մէհմետ Սէլիմ Ա. ի պէնի կողմանէ, և այսպէս շատեր:

Ահաւասիկ այս չորս դասակարգութեան մասին Յանձնաժողովին խորհրդածութեանց արդիւնք՝ առաջարկները:

Ա. — Ազգապատկան հաստատութիւնները, վանք, եկեղեցի, գերեզմանատուն և մեծ ու փոքր կալուածներն ո՛ր և է պատրուակաւ չեն կրնար այլոց անցնիլ, ասոնք ազգային սեփականութիւններ են: Պատրիարքարանը Հանագիր ըլլալու է՝ անոնց մասին ընդհանուր հրամանագիր մը հանել տալ, Ազգին վերադարձուելու համար զանոնք:

Բ. — Հայ հասարակութեան և մասնաւորաց բուն գրաւեալ կալուածոց աւագ մեծամասնութեան քափուները մերազնեց ձեռքն են, և արձանագրութիւնք իրենց անուան վրայ են, ուստի այս մասին անցեալ տարուան Օգոստոս 31-ի հրամանագրին յարգել տալով՝ անոնց մի մասը կ'ազատի: Պատրիարքարանը, բողոքելու է ներկայ տարուայ Ապրիլ 1 թուականու ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդակցելու (տխրաճշակ Ատիլ պէյ) վարչապետական հրամանաւ կուսակալութեանց ուղղած հետազոտական հրահանգին դէմ, որ Օգոստոս 31 հրամանը միայն այն տարուայ յատուկ կ'համարի: Սյդ ապօրէն հրահանգն Հայերէ գրաւեալ հողերու ի սպառ կորուստը կ'նշանակէ, և որ Հայ գիւղացուն մասն է: Այս մասին նոյն ինքն կարնոյ կուսակալը բողոք բարձած է:

Իսկ գալով այն հողերուն որոնց մասին բունաւորք յաջողած են կեղծ քափուներ ձեռք բերել այս վերջին տարիները, որոնց մասին կառավարութեան կողմէ շրահանգ տրուելու է մասնաւոր դատարանաց լսել անիրաւեալներու բողոքներն և առանց երկար ձեւակերպութեանց ու ձգձգմանց ընդփոյթ վճար արձակել:

Գ. — Իսկ գալով չորրորդ դասակարգին վերաբերողաց, որք օրինական ձեւ մը ստացած են, անոնց մասին կալուածելու են արդար դատարաններ, ուր խառնու են զրկեալներու կրած ճշնշտները, ստրպուները, սպառնալքներն և տեղի ունեցած օրինազանցութիւնները, որով և յուսանք թէ անոնց մի մասը կրնայ կորուստէ ազատիլ:

Ընդ գրոյս կ'վերադարձնեմք մեզ յանձնուած բոլոր թվեղէնները, ըստ սանձագի դասաւորեալ, բունաւորեալ կալուածոց 193 ցուցակները, և անոնց համառօտութիւնը ներկայացնող չորս տեսակերը, ու Պատկ. Ժողովիդ լուրջ նկատաւման կը յանձնեմք այս կարեւոր հարցը, որ ինչ Հայ երկրագործ ժողովրդեան համար կենաց և մարտ խնդիր կրնայ համարուիլ:

Մասնակցով ի համընդ Սուրբ Աջոյն Ձեր Բարձր Սրբազանութեան, մնամք որդեկան ակնածանօք:

Անդամք Հոգային Յանձնաժողովի Ամենապետ ՏԺԹ. Ն. ՏԱՂԱՅԻՄԻԱՆ 8. ՊԱՌԱԲԵԱՆ ԱՐԱՍ ԶԵԱՅԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 29 Մարտ 1910

ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ

ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆԸ

Անոնց ծագումնէն մինչեւ մեր օրերը

«Իրաւունք»-ի տպարանէն նոր լոյս տեսած ըլլալով այս գրքիկը, այս անգամ կը զրկենք մեր այն յարգոյ բաժանորդներուն որոնք իրենց սնցեալ տարուան բաժնեգիրքը ամբողջովին վրձարած են: Իսկ մեր միւս բաժանորդներուն պիտի զրկենք այն ատեն երբ օտանանք իրենց մեզ զրկելիք դրամը:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Կիրակի օր Ազգ. վարժարանի սրահներէ միտն մէջ տեղի ունեցաւ Դպրոցասիրաց Ընկերութեան կազմութիւնը: Առաջին առթիւ անգամակցող 30-ի չափ ազգայիններ ներկայ գտնուեցան այդ հաւաքութիւն, ուր քննուեցաւ յանձնախումբի մը կողմէ պատրաստուած կանոնադիրը: Նաև կատարուեցան Գործ. Ժողովոյ և Ընդհ. Ժողովոյ դիւանի անդամոց ընտրութիւնները:

Գործին նախաձեռնարկ եղողները եթէ քիչ մը յողովութիւն յանձ առնեն և աշխատութիւն չի խնայեն, յաջողութիւնը երաշխաւորեալ է: Քանի որ վառնայաբնակ ամէն հայ տրամադիր է իր բաժնին ինկած զոհողութիւնը ընելու, Ազգ. Երկսեռ վարժարանը բարեկարգելու նպատակաւ:

Դպրոցասիրացի վարիչները գաղափար մը յղացած են, այն է թէ, եթէ տարեկան բաւական գումար մը ապահովեն, պիտի առաջարկեն Հոգաբարձութեան աշակերտաց ամսաթոշակը վերցընել: Արդէն աշակերտներէ առնուած ամսաթոշակներէն հազիւ տարւոյն մէջ 1000 կամ 1100 ֆր կը գոյանայ, որ վարժարանին ընդհանուր ծախքին հազիւ ութերորդ մասն է: Երբ ընկերութիւնը ի վիճակի ըլլայ 3000 ֆր-ի մօտ գումար մը առահովել հոգաբարձութեան բնականաբար այս վերջինը սիրայօժար պիտի համակերպի ընկերութեան առաջարկին:

Այդ պարագային ծնողները զերծ ըլլալով ամսաթոշակ վճարելէ, կամովին պիտի գան Դըպրոցասիրացի անդամակցելու իսկ անդին ուր հազին բազմութիւն մը կայ ամուրիներու, անդաւակներու, ապահովապէս անոնք ալ պիտի հաճին իրենց բաժինը բերելու ապագայ սերնդեան զարգացման նուիրուած այս ընկերութեան:

Սիրելի է մեզ յուսալ թէ 5-600 բաժին (մէկ բաժինը 50 սանդիւմ) աւճանագրել շատ դիւրին պիտի ըլլայ, որովհետեւ ամէն ոք համակիր է այս ձեռնարկին, և արդէն առայժմ պատճառ մը չկայ համակիր չըլլալու: Ուստի եռանդ և յաւատուութիւն կը մաղթենք Գործ. Ժողովոյ անդամոց, որոնց ջանքէն կախում ունի նորակազմ ընկերութեան յառաջադիմութիւնը:

ԹԱՅՏԱՐԱՐ ՈՒԹԻԻՆ

1907 օգոստ. 13 թուականու եւ 202 429 թուականու տարաբաւ վառնայի նամակատան խնայողական սրնտուկին յանձնուած 130) ֆր. որ խիզանցի Դաղար Պետրոսեանի անուան արձանագրուած է, կը մնայ Թաղ. Խորհուրդոյ մօտ մինչև օգոստոս: Մինչև այդ պայմանաժամուն լրանալը եթէ ուրիշ անհատ մը այդ գումարին իրեն ըլլալը անթերի փաստերով կարող չըլլալ հաստատել, Խորհուրդս պիտի յանձնէ գայն այն Դաղար Պետրոսեանին որ արդէն վառնա կը գտնուի:

Թաղ. Խորհուրդ Վառնայի

ՆԻՔԵԱՊԼԱՐ ՍԶԸԼԻՅՈՐ

ԼԻՄԵՆԻ ՎԷ ԲԻՐՏ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Ի թիւստ վէ թէրագգը նամ ժէօն թիւրք բարթիսինն յիւրէլիճի Էֆքեարը օլան թանին կաղէթասը Անատոլունուն Ալթը Վիւլյէթլէրինտէ Էրմէնիլէրին վէ Բիւրտլէրին միւնասէպաթընտան պահս իթմիլ տիր Պու պահստա թանկն մէշրութիլէթ, ու խուվէթ վէ միւսավաթ նիքեարը ալթընտա կիլիկիէք իսթէմիլ իսէտէ, Էրմէնիլէր հագգընտա էֆքեարը մուֆտիսինն վէ քէնտի բարթիսինն մագստի խաֆիսինն զայրը Էօրթէմէմիլ տիր:

Թանին կաղէթասը մէքէր պէնտլէրինտէ քէնտիսինն սուհն ճը վէ հաքիմ սըֆաթը վէրուպ Բիւրտլէրի միւտաթասթ էլլէմէքլէ Էթթիլթա իթմէյուպ Էրմէնիլէրէ գարը իլլիյաթ իթմէքտէն, իթթիւրա աթմագտան մաստա տիւլթը իլէտէ Բիւրտլէրի Էրմէնիլէրէ գարը թէհտիտէ, հուճուճա թէշլիդ իթմէքտէն քէնտիսինն ալմայօր:

1) Ալթը Վիւլյէթլէրտէ հիլ պիր վագըթ Էրմէնիլէր պոմպա իսթիմալ իթմէմիլ իքէն, թանին Բիւրտլէրէ Էօկրէտիյօր քի չօլլէ տէսինլէր Էրմէնիլէր պիլիմսիւրա հարմըղտան զօրիյօրար իսէ, պիլտէ Էրմէնիլէրին Էրմէն պիւպ իսթիմալընտան գօրքիյօրըզ:

2) Թանին տէյօր Բիւրտլէրին հարէքեաթլարը հաղըրըզլարը իշին շիքեայթ իթմէհիտտէթլէնտապտէ մագալլա, սիլի գըրմասընլար, Բէզա Բիւրտլէր Բիւրսիլան կէզսինլէր, մալլէրինիլին վէ միւլթլէրինիլին իլլէրինտէ օթուրընլար պաղը ճընայթլէր տէ պուլընսալարտէ թէքրար սիլէմինիլթսիլիք կէօթէրմէյին, օնլարըն առէթ վէ մաղրուրիլէթինն գարը շիքեայթ իթմէյինքի գըղմասընլար տէյօր:

3) Էրմէնիլէրտէն ճէպրէն վէ հագսըզ զապթ օլունմուլ օլան «էմլաք վէ ալագի մէսէլէսինի թապիպ իթմէյին, հիւքիւմէթ 50-60 պին լիւրա ֆէտա իտուպ, մաղտուր Էրմէնիլէրի պիւթիւն պիւթիւնէ թօքրագսըզ պրրագմամայաճագ տըր, ֆսգաթ Բիւրտլէրին զապթ իթթիլլէրի Էրմէնիլէր կէրի ալընմայաճագ տըր» տէյուպ, առալէթ, նիլամ վէ հագգանիլթ ահքեամընտան Էրմէնիլէրին ալա իսթիֆատէ իտէմիլէքթլէրին վէ Էրմէնիլէրտէ պուլընսալարտա թէմէսիլլէրէ վէ գայտարա Էհէմիլլէթ վէրիլլէքէկինն ալէնէն սէօլլէյօր:

Առալէթին վէ միւսավաթը հուգուգըն մուպէմու մուհաֆագսը նամընա թէրթիպ վէ իլան օլունտան իտարէի Մէշրութիլէթին Էրմէնիլէր հագգընտա պու տէ:

Էրմէնիլէր գալաճագը մէմուլ օլունմաղը ըտը, Մէշրութիլէթ թէսսիսի իշինէն չօգ զուրպան վէրէն վէ էն չօգ Էլիլիլլէր օլան Էրմէնիլ իլլէթինն պունտան Էթթի տախի մաղտուրիլլէթ վէ մաղլուլլէթտէ գալմասընը հիւքիւմէթ վէ իսթիպտատ թարաֆտարը Բիւրտլէրին հագսըզլըղըն մուհաֆագ էլլէյէն թանին կաղէթասը հիւքիւմէթի հագսըրէի մէշրութիլէրին միւրէլլիլլէր վէ Էրմէնիլէր Բիւրք բարթիսինն վէ գօմիթէսինն օրկանը օլտըղը հալտէ, Բիւրքիստաթի միլլէթտալարըմըղըն հալը վէ իսթիպալը նէ օլապիլլէքէկինն թէֆէքիւր իթմէք խուսուսը գարիւնըմըզա պըրագըրըր:

Յ. Պուրպիք

*,

— Բուժ Բաթրիգի սալը կիւնիւ Սուլթանըն հուզուրընա չըզուպ, մաքէթոնիստաթի քիլիսէ վէ մէքթէպ մէսէլէսինի հալլ իտէն Էրմէնիլէրտան տօլայը Բուժ միլլէթինն իշթիքեամընը արը էլլէտի Սուլթան ճէվապէն, «Բուժ միլլէթինն խօշնուտ իթմէքարզու իտէր իսէմտէ՝ մէշրութիլէթ հիւքիւմտարը պուլըմուղըմ հալտէ Բարըմանըն գապուլ իթթիլի պիր գանուըն թաստիգ իթմէկէ մէգպուրըմ» տէտիւ վէ սօնրա պու խուսուստա Սատրազամ իլէ կէօրիլլէքէկինն պէյան էլլէտի:

— Ալպանիանըն պաղը նօքթալարընտա Էլան միւսատէմէլէր վուզու պուլիյօր Էօմա վէ Բիւլան թարաֆարընտա ասըլար վէ ասքէր պէյինտէ վուզու պուլան սօն գալլալարտա, ասքէր զալէպէ իտուպ, ասըլարտան պիր չօղը լթուլթուլընը թէլէկրաֆ պիտիրտի:

Բրէզընտէն Տէպրէյէ Էրմէնիլէր 6 թագուր ասքէր սէվգ օլունտը, Գուճանօլաւա սիլան թօքլանմագտա իքէն՝ 13 տինամիտ պոմպասը իլէ 3 բաքէթ տինամիթ պուլունմուլ տըր:

— Պուլկար Էքգարը Սթանպուլ ալտէթ իթմէսի միւնասիպէթի իլէ Սուլթանըն հուզուրընա գապուլ օլունտալ Բուժ Բաթրիքինն օլունտան ալըն թալթիլլէրիլլէ Էլկարը Սուլթանըն ճուլունըն թէպրիք իթմէքլէ պէրապէր Բիւրքիստա միլթմէքքին Պուլկար միլլէթինն սատագաթընը արը վէ քիլիսէ վէ մէքթէպլէրէ տալիլ Էքգարընա, նէնին իթթիլլաթընա Էհայթի օլունմասընը իսթիլլամ էլլիտի:

Սուլթան տախի ճէվապէն, Էլկարընը մարուգաթընտան տօլայը մէմուլիլլէթինն վէ Սամանլը թապիլլէթինտէ պուլընսալար թիւն էնասըըն իթթիֆագլէ թէրագգը թարիքինն իլթիլլամ իթմէլէրինն արգուքէ պուլընտըղըն սէօլլէտի:

— Հիւքիւմէթի հաղըրէյէ գարըն խաֆի պիր շէրքէթին պաղը աղալարա, Էլրագլարը թուլթուլմուլ օլմաղլէ, չու սըրա Սթանպուլտա սըզը Էօղլամալար վէ թէվըթաթ վուզու պուլիյօր, Հիւքիւմէթ թարաֆտարը օլան թիւրք կաղէթալարըն պէյանը իլլէրէ, պու շիքէթ ահքսիսն թարաֆտարը օլուպ, իթթիստաֆըրգասընտան պաղը զաթլարը Էօլտիլլաթէ իսթէր իմիլ վէ տահա տահա...

— Բուժ Բաթրիգ հանէսի՝ Մաքէթոնիա քիլիսէլէրի մէսէլէսինտէն տօլայը՝ մէճիսի Միլլիյի տալլէթ իտէրէք, իքթիլլաի հալլ իլլօրօրա տէվլէթլէրինն միւտալիլլէսինն միւրաճաթ իթմէք վէ պիւթիւն Բուժ քիլիսէլէրինն գարաթմագ վէ բաթրէքէ վէ սինօթա իսթիլլա իթթիլլաթէ քիլլէրինն իլթիլլամ իտէյօր:

— Ապագ սատրազամ Բիւլիլլ Սալիտ բաշտտան թէհտիտաթի պիր մէքթուպլէ սէրվէթինն 100 տէ 20 սինի օսմանը տօնան մասընա իհտա իթմէսի թալէպ օլունմուլ տըր:

— Կիրիտ մէճիսի միլլիսի խալամ մէպուսլարըն վէ մէմուրլարըն Էրմէնիլլէր մէճիսի վէ մէմուրիլլէթէ գապուլ օլունմալարընը թահլըզ գարարա ալտը:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Հարպիլէ նէգլէթի՝ իճրա օլունմագ պէօյիլլ ասքէր մանէվրասընա հաղըրլանմագ իշին ուճուճ ասքէր տարիլլէրինն Էմը վէրմիլ տիր, Ասքէր սթաթսթիլլէրի մուլլէնէ իտիլլէք վէ թապուրլարըն նօգսանլար իքմալ օլունմագ տըր:

— Սօֆիատա թէճէմիլ օլունտան Սլալ գօնկրէսի էսնասընտա Ձար հաղըթլէրինն խարիճտէ պուլընտըղընտան տօլայը կաղէթալարըն պիր չօղը լթէսիլլա պէյան իտէյօրլար:

— Ձար Ֆէրտինանտ հուգէթլէրինն նէ վագըթ Պուլկարիայա ալտէթ իտէճէլլէրի պիլլիլլայօր:

— Սօֆիատա թօքլանսն Բուժագ գօնկրէսի լէյիսինն Ձար հաղըթլէրի պիր լթէլլէրաֆ քէշիտէսի իլէ գօնկրէթլէպրիլ իթմիլլար:

— Սօֆիատա պուլընսն Մաքէթոնիալար Սլալ գօնկրէսինն Մաքէթոնիա ալալընա տալիլ պիր լալիլլէ վէրմիլ տիրէր:

— Մաքէթոնիատան պուլկար Բուժագլար Սօֆիայա կէլլէլլէրինտէ՝ Օսմանլը սէֆարէթհանէսի էօնիլլէ կիտուպ, արըղ ուպուտիլլէթ իթմէք իսթիլլէրի, ֆագաթ էլլի Էրմէնիլլէրի վէ գարուլարը գարատըր պու հալ իլլէրինն Բուժագլար կէրի տէօնէրլէր:

— Սթանպուլտան վէ Պուլկարիանըն պաղը շէհրիլլէրինտէն Եհուտի Բուժագլար պու սապահ շէհրիլլէ կէլլիլլ օլարագ, պանտալիլլալարլէ կէլլիտ իթթի:

լէր, (քէ՝ չամաթ), Պու միսաֆիլիլլէր 3 կիւն շէհրիլլալտէ շէնլիլլէր իճրա իտէրէք, մահէլլէրինն ալտէթ իտէճէլլէր տիր:

— Շէհրիլլալ փալթօնըլարը օլիսիանըն պաղը Էք սըզը թէպիլլէրինն թէհամիլ իտէմէյուպ, տիւնտէն պէրու թաթիլ իթմիլլէր տիր, Պուլարտան պաղըլարը գօլուգտա տէօկիլլիլլէր օլտըզլարընտան տիլլէրլէրի նիւմայիլլաթ իթթիլլէր: Բրօգիւրօր թահգիլլաթ իճրա իթմէքտէ տիր:

ԹԻԻՃՃԼԻՐԻՅԷ

ՁԱԽԻԼԻՅԷ		
ՊՈՒՏԱՅ		
Վալիս 100 քիլօ		47/48
Արապա 45-80 լիպ		13.85
ԱՐԲԱ		
Վալիս 100 քիլօ		40/44
Արապա 45-52 լիպ		6.75/8.
ԵՌԻԼԱՅ 100 քիլօ		9.75/30
ՁԱՎՏԱՐ 100		9.50/40.
Արապա		9.20
ՅԱՍՈՒԼԻՍ 100 քիլ.		23.
ՏԱՐԸ		15/16
ԲՕԼՕՁ արապա 55-60 լիպ		Էօգ
Միլի 100 քիլօ		11.50
Արապա 75		8.

ՊԱՐԱԼԻՅԷ		
Վալիս քիլոգրամա պագալիլլէր մուլլէրին պու կէնքի ֆիլլաթը, ալթէ ֆըրանք իլլէ:		
ԳԱՀԻԷ		2. 45/2.30
Շէֆէր Էլլէքէ քէլլէ		1.
Շէֆէր քէլլէ սանտրօ-51		
Բիլիլլէ ճէնօլա չուլալը		47.
» Բիլիլլէ »		34.
» Բիլիլլէ »		53.
» Ֆիլիպ »		47.5.
ԿԱՁ Պաթուճ Սանտրօ		9.30
» Թրայան »		8.80
ՁէՅԹԻՆ Էրաղ քիլօ		1.50-1.70
ԳՈՐԴՈՒ Էրաղ		60.70.
Երմուլթա		5.20

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

«Իրաւունք» խմբագրատունէն կարելի է ստանալ
Հետեւեալ գիրքերը:
ՂԱՐԻՊ ԱԽՊԷՐ ԳԻՆ 1. ֆր
ԱՋԱՏ ԵՐԳԱՐԱՆ 1. «
ԹԻԱՊԱՐՏ Ա. հատոր 1.50
ԹԻԱՊԱՐՏ Բ. » 2.50
ԿԱՐՄԻՐ ԵՐԱՐԱՆ 1.10
ԻՐԱՆԻՆԻՔԻ հաւաքածոյ մէկ տարուանը 12 ֆր.

ՊԵՏԱԾԱԽՈՒՆ

Օրագների ընտիր մեքենաներ գիւրամատչելի գնեքով: Ով ոչ պէտք ունի թող գիմէ իրաւունքի խմբագրատունը:

Издатель: X Курбетянъ
Տպարան «Իրաւունք» Վալիս

